

Zekât verirken dikkat etmemiz gereken hususlar nelerdir?

Bayan Okuyucumuz: “Zekât, fidye veya fitre verirken verdiğimiz kişinin 3 defa ‘aldım kabul ettim’ demesi gerekir mi? Bundan başka dikkat etmemiz gereken hususlar nelerdir?”

İSLÂM’IN BEŞ ŞARTINDAN BİRİ ZEKÂTTIR

Zekât ibadeti, İslâm’ın üzerine bina edildiği beş şarttan birisidir. İslâm’ın köprüsüdür. Toplumun sosyal huzur ve kardeşliğinin güvencesidir. İslâm’ın nezahetinin ve nezaketinin mührüdür. Bu bakımdan her şeyin bir adabı olduğuna göre, zekât vermenin de bir adabı erkânı elbette vardır ve olmalıdır. Zekât verirken zekât adabına riayet etmek imanın güzelliklerindendir.

ZEKÂT VERİRKEN İNCİTMEMELİ

Zekât vermenin başlıca adabı şunlardır:

1- Zekât Allah’ın emri olarak ihtiyaç sahibinin zengin üzerindeki hakkıdır ve yalnızca Allah rızası için verilir. Verilirken sadece Allah’ın rızası gözetilir. Zekâttan menfaat ummak, zekât verilen kişiden karşılığında hizmet almak, onu minnet altında bırakmak, karşılığında teşekkür, iyilik ya da başka türlü yardım beklemek veya verilen zekâtı başa kakmak zekât ruhuyla asla bağdaşmayan ve verilen zekâtı boşa çıkaran davranışlardır. Böyle davranışlardan sakınmalı, zekât verilen kişiyi asla minnet altında bırakmamalıdır.

Kur’ân buyuruyor ki:

“Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden (bunları) başa kaktıran ve gönül incitmeyenlerin, Rab’leri katında mükâfatları vardır.”¹

2- Zekât, fitre veya fidye verirken, verdiğimiz kişinin ‘aldım kabul ettim’ demesi gibi resmî, törensel, ruhsuz ve soğuk işlemlere hiç gerek yoktur. Hatta incinecekse zekât, fidye veya fitre olduğunu söylememize bile gerek yoktur. İçimizden zekât mı, fitre mi, fidye mi niyet etmemiz yeterlidir. Biz bilelim yeterlidir. Zekât veya fitre

verdiğimiz kişiye, “şu sana olan borcumu bir aliver!” “şu emanetini bir aliver!” gibi rica sözleriyle verebiliriz.

3- Zekât verirken niyet içinden yapılmalı, açıktan yapılmamalıdır.

4- Zekât almaya yetkili kişi, zekâtı alırken, zekâtı verene “Allah kazancına bereket versin!” vb gibi duâ etmelidir.

ZEKÂTI MALIN KÖTÜSÜNDEN VERMEMELİ

5- Zekât temiz ve helâl kazançtan verilmeli, bunun için helâl kazanmaya azamî gayret gösterilmelidir.

Kur’ân buyurur ki:

“Eğer inanan kimselerseniz Allah’ın bıraktığı helâl kazanç sizin için daha hayırlıdır.”²

6- Zekât için malın iyisini veya orta hallisini seçmeli, malın kötüsünü zekât olarak vermemelidir.

Yüce Allah buyuruyor ki:

“Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve yerden sizin için çıkardıklarımızdan Allah yolunda harcayın. Kendinizin göz yummadan alıcısı olmayacağınız bayağı şeyleri vermeye kalkışmayın ve bilin ki Allah, her bakımdan zengindir, övülmeye lâyıktır.”³

7- Zekâtın Hanefilere göre gösteriştten ve riyadan korunmak için gizlice; Şafii ve Hanbelilere göre ise farz bir ibadeti teşvik amacıyla açıktan verilmesi efdaldır.

Kur’ân buyurur ki:

“Sadakaları açıktan verseniz de güzeldir. Fakat onları gizleyerek fakirlere vererseniz bu, sizin için daha hayırlıdır ve günahlarınızdan bir kısmına da kefarett olur. Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”⁴

8- Zekât, ödeme vakti geldiğinde hemen ödemeli, mümkünse geciktirmemelidir.

9- Zekâtı, imkânları kısıtlı ise taksitlendirerek vermek mümkündür.

İFFETLİ VE İZZETLİ ŞAHS-I MANEVÎ GÖREVLİLERİ ÖNCELENMELİ

10- Zekâtı, şahs-ı manevî namına zekât almakla görevli bir yetkili varsa öncelikle ona vermelidir.

11- İffetli, izzetli ve ihtiyacını söylemekten hicap duyan ihtiyaç sahipleri gözetilmelidir.

Kur'ân şöyle buyurmuştur:

*“Sadakalar kendilerini Allah yoluna vakfeden ve haya ettikleri için kapı kapı dolaşamayan ihtiyaç sahipleri içindir. İffetlerinden dolayı (dilenmedikleri için), bilmeyen onları zengin sanır. Sen onları yüzlerinden tanırsın. İnsanlardan arsızca (bir şey) istemezler.”*⁵

12- Zekât, fitre ve fidye kendi çocuklarına, torunlarına ve daha altlara; anneye, babaya ve daha üstlere verilmez. Bu zümreye kişi bakmakla mükelleftir. Akrabalardan diğer kimselere ise (kardeşler, kardeş çocukları, amca, dayı, hala, teyze ve bunların çocukları, diğer akrabalar ve komşular) yakınlık derecesine göre öncelik verilir.

13- Zekâtı bizzat kendisi veremeyecekse, vekil tayin ettiği kişi güvenilir olmalıdır.

Dipnotlar:

- 1- Bakara Sûresi: 262.
- 2- Hud Suresi: 86.
- 3- Bakara Suresi: 267.
- 4- Bakara Suresi: 271.
- 5- Bakara Suresi: 273.

GÜNÜN DUÂSI

Ey bağışlayanların en hayırlısı! Ey yardım edenlerin en hayırlısı! Ey hükmedenlerin en hayırlısı olan Allah'ım! Kanaatimizi artır! İstiğnamızı artır! Maddi manevi kazancımızı artır! Zekâtımızı, fidyemizi, fitremizi kabul eyle! Âmin.